

Valtiovarainvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tonnistoverolain 8 §:n sekä tuloverolain 69 ja 123 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tonnistoverolain 8 §:n sekä tuloverolain 69 ja 123 §:n muuttamisesta (HE 63/2021 vp): Asia on saapunut valtiovarainvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu valtiovarainvaliokunnan verojaostossa.

Asiantuntijat

Verojaosto on kuullut:

- neuvotteleva virkamies Timo Annala, valtiovarainministeriö
- veroasiantuntija Tiia Hyysalo, valtiovarainministeriö
- erityisasiantuntija Antti Sinkman, valtiovarainministeriö
- hallitusneuvos Hanna Kiiskinen, opetus- ja kulttuuriministeriö
- ylitarkastaja Katja Peltola, liikenne- ja viestintäministeriö
- johtava asiantuntija Kari Aaltonen, Verohallinto
- johtava lakimies Matti Merisalo, Verohallinto
- erityisasiantuntija Pekka Montell, Suomen Kuntaliitto
- pääsihteeri Rosa Meriläinen, Kulttuuri- ja taidealan keskusjärjestö KULTA ry
- puheenjohtaja Juha Rahko, Messu- ja tapahtumajärjestäjät ry
- toimitusjohtaja Tero Koistinen, Suomen Filmikamari ry
- varatoimitusjohtaja Hans Ahlström, Suomen Varustamot ry
- veroasiantuntija Laura Kurki, Suomen Yrittäjät ry
- toimitusjohtaja Juha Rahko, Tapahtumateollisuus ry

Verojaosto on saanut kirjallisen lausunnon:

- Ahvenanmaan maakunnan hallitus
- Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- Keskuskauppakamari
- STTK ry
- Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry

Valiokunnan mietintö VaVM 9/2021 vp

- Veronmaksajain Keskusliitto ry

Verojaosto on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:

- Akava ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi tonnistoverolakia ja tuloverolakia. Tonnistoverolakia muutettaisiin siten, että Suomessa kaksoisrekisteröidyt alukset katsotaan tonnistoverokelpoisiksi aluksiksi ja siten tonnistoverotuksen soveltamisalaan kuuluviksi. Ehdotettu muutos on oikeustilaa selkeyttävä.

Tuloverolakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että kulttuurietua voisi käyttää maksuvälineenä myös reaaliaikaisesti järjestettävissä virtuaalisissa kulttuuritapahtumissa ja -tilaisuuksissa.

Tuloverolakia muutettaisiin myös siten, että kuntarakennelain mukaisissa kuntajaon muuttamistilanteissa vastaanottavalla kunnalla olisi oikeus vähentää yhdistyvän kunnan tai siirtyvän kunnan osan tappio. Lisäksi kuntayhtymien yhdistyessä tai jakautuessa kuntalain mukaisesti vastaanottavalla kuntayhtymällä olisi oikeus vähentää yhdistyvän tai jakautuvan kuntayhtymän tappio.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian. Lakeja sovellettaisiin ensimmäisen kerran verovuodelta 2021 toimitettavassa verotuksessa.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Valiokunta puoltaa esityksen hyväksymistä muutettuna. Muutos kohdistuu verovapaan kulttuuriedun laajentamiseen urheilu- ja kulttuurialan messuihin sekä tappioiden siirtymiseen Ahvenanmaan kuntien välisissä kuntaliitoksissa. Valiokunta käsittelee näitä lyhyesti jäljempänä erikseen. Valiokunnalla ei ole huomautettavaa oikeustilaa selkeyttävään tonnistoverolain muutosehdotukseen.

Verovapaa kulttuurietu — yleistä

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa esitystä on kannatettu laajasti ja kulttuurietuun ehdotettua muutosta on pidetty tärkeänä koronavirusepidemiasta kärsineen kulttuuri- ja viihdealan toimintaedellytysten parantamiseksi. Lisäksi ehdotettu muutos päivittää kulttuuriedun käyttämistä koskevan säännöksen vastaamaan alalla tapahtuvaa pysyvämpää digitalisaatiota.

Etäyhteyden kautta tarjottu kulttuurietu

Valiokunta kannattaa esitettyä muutosta, joka mahdollistaa työnantajan henkilökuntaetuna tarjotun verovapaan kulttuuriedun käyttämisen myös etäyhteyden kautta tarjottaviin kulttuuritapahtumiin. Verovapauden piiriin lukeutuvat esimerkiksi reaaliaikaisesti Internetissä lähetettävät

Valiokunnan mietintö VaVM 9/2021 vp

konsernit, teatteri- ja oopperaesitykset sekä muut vastaavat eri taiteenaloihin liittyvät virtuaalisesti järjestetyt tapahtumat ja tilaisuudet.

Valiokunta korostaa, että verovapauden piiriin kuuluvat myös tallennettujen esitysten katseleminen Internetissä, jos kyse on tiettyyn ajankohtaan sidotusta järjestetystä tapahtumasta tai tilaisuudesta. Tämän tyyppisiä tapahtumia ovat esimerkiksi elokuvafestivaalit, joissa esitetään tiettyjä elokuvia tietynä ajankohtana, ja tietyn ajan avoinna olevat taidenäyttelyt. Myös esimerkiksi yksittäisen elokuvan taikka tallennetun konsertin tai -teatteriesityksen esittäminen Internetin kautta tietynä päivänä ja tiettyyn kellonaikaan kuuluvat verovapauden piiriin. Tapahtuma voi kestää rajoitetun ajan.

Verovapauden piiriin kuuluvat myös reaaliaikaisesti Internetissä esitettävät urheilutapahtumat. Vastaavasti kuin edellä mainittujen eri taiteenalojen tapahtumien kohdalla, myös urheilutapahtuman esitys voi olla tallenne, jos kyse on tiettyyn ajankohtaan sidotusta järjestetystä tapahtumasta tai tilaisuudesta. Molempien tapahtumien osalta verovapaus mahdollistaa myös tallenteen jälkikäteisen katsomisen rajoitetun ajan.

Valiokunta toteaa, että verovapaaata kulttuurietua voi käyttää esimerkiksi kausi- ja sarjalippujen hankintaan. Kulttuuriedulla voi siten hankkia katseluoikeuden kerralla useampaan virtuaaliseen tapahtumaan tai esimerkiksi tietyn joukkueen tai orkesterin koko kauteen. Valiokunta kuitenkin korostaa, ettei verovapauden piiriin lukeudu kuukausimaksullisen suoratoistopalvelun kautta hankittu katselu- tai kuunteluoikeus. Samoin elokuvien vuokraus Internetin kautta ei lukeudu edelleenkään verovapaan edun piiriin. Valiokunta puoltaa näin hallituksen esityksessä tehtyjä linjauksia ja rajoituksia.

Urheiluun ja eri taiteenaloihin liittyvät messut

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa pidettiin ongelmallisena sitä, ettei verovapauden piiriin lukeudu urheilu- ja kulttuurialan messut. Tällä hetkellä messuille osallistumista ei pidetä säännöksessä tarkoitettuna kulttuuritoimintana. Tämä perustuu hallituksen esityksen HE 112/2008 vp perusteluihin, joissa todetaan, että verovapauden piiriin eivät kuulu messukäynnit, sillä niiden järjestäminen tapahtuu pääasiallisesti kaupallisessa tarkoituksessa. Taustalla rajauksessa on se, että kyseisen hallituksen esityksen mukaan verovapauden alaa arvioitaessa olisi otettava huomioon tilaisuuden luonne ja päätarkoitus. Lähtökohtaisesti messut ovat luonteeltaan myyntiä ja markkinointia edistäviä tapahtumia, joihin voi liittyä muutakin ohjelmaa.

Asiantuntijakuulemisessa korostettiin, kuinka messuala järjestää ympäri Suomen lukuisia tapahtumia, jotka tarjoavat osallistujilleen mahdollisuuden monipuoliseen kulttuurin ja liikunnan harrastamiseen. Tapahtuman nimeäminen ja toteuttaminen messuina poissulkee kulttuuriseteleiden käytön, vaikka tapahtuman sisältö painottuu kulttuuriin tai urheiluun. Messuja on uudistettu viime vuosina voimakkaasti, ja nykyisin messut tarjoavat myös ammattimaisesti tuotettuja kulttuurielämyksiä ja liikunnallisia aktiviteetteja. Esimerkiksi kirjallisuusalan messujen sisältö painottuu voimakkaasti kulttuuriin. Myös tapahtuma-alan yhdenmukainen kohtelu puoltaisi verovapauden laajentamisen urheilu- ja kulttuurialan messuihin.

Valiokunnan mietintö VaVM 9/2021 vp

Valiokunta esittää tämän vuoksi verovapauden laajentamista urheilu- ja kulttuurialan messuihin. Tällä perusteella säännökseen lisätään maininta siitä, että kulttuuritoimintana pidetään myös urheiluun ja säännöksessä mainittuihin eri taiteenaloihin liittyviä messuja. Messut ovat tapahtumana verovapauden piirissä, jos messujen pääasiallinen sisältö on urheilu tai säännöksessä tarkoitettu taideala.

Valiokunta korostaa, ettei sen ehdottomalla laajennuksella muuteta sitä, mitä säännöksessä urheilulla tarkoitetaan. Valiokunnan ehdottama laajennus ei myöskään muuta sitä, mitkä säännöksessä tarkoitettut eri taiteenalat ovat verovapauden piirissä. Näin urheilun ja eri taiteenalojen osalta noudatetaan voimassa olevia tulkintoja.

Verovapauden piiriin kuuluvat esimerkiksi urheilualan messut sekä kirjallisuuden alan messut. Voimassa olevan verotuskäytännön mukaisesti pelkästään vapaa-aikaan, harrastamiseen, matkustamiseen, hyvinvointiin tai muotiin liittyvät messut eivät ole verovapauden piirissä. Samoin kodin sisustamiseen tai rakentamiseen liittyvät messut eivät kuulu verovapauden piiriin. Esimerkiksi ruoka-, viini- ja eläinmessut tai kädentaitoihin liittyvät messut eivät kuulu verovapauden piiriin. Samoin esimerkiksi vene-, auto- ja moottoripyörämessut rajautuvat verovapauden ulkopuolelle.

Valiokunnan ehdottama laajennus merkitsee sitä, että nykyisin verovapauden piiriin lukeutuva urheilu- tai kulttuuritapahtuma voidaan järjestää messutapahtumana ilman, että etu rajautuu verovapauden ulkopuolelle. Verovapauden arvioinnissa on keskeistä tapahtuman tai messun pääasiallinen sisältö. Verovapaata kulttuurietua voi käyttää tapahtuman tai messun sisäänpääsymaksuun, jos tapahtuman tai messun pääasiallinen sisältö on urheilu tai kulttuuri.

Seuranta ja Verohallinnon ohjeistus

Valiokunta korostaa esityksen vaikutusten seurantaa. Kulttuuriedun verovapauden kohdentumista on syytä seurata voimaantumisen jälkeen. Valiokunta pitää myös tärkeänä, että Verohallinto ohjaa säännöksen oikeaa tulkintaa ja kohdistaa tarvittavat resurssit ennakkolliseen ohjaukseen, keskusteluun ja ennakkotietojen käsittelyyn.

Kuntaliitokset Ahvenanmaalla

Valiokunta ehdottaa tuloverolain 123 §:n täsmentämistä siten, että siinä huomioidaan Ahvenanmaan erillislaki (2019:29). Tällä perustella vastaanottavalla kunnalla on oikeus vähentää yhdistyvän kunnan tai siirtyvän kunnan osan tappio, kuten kuntarakennelain ja kuntalain mukaisissa tilanteissa. Täsmennys on tarpeen Ahvenanmaan itsehallintolaissa tarkoitettun maakunnan ja valtakunnan yhdenvertaisen verokohtelun toteuttamiseksi. Näin säännökseen lisätään uusi 4 momentti.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Valtiovarainvaliokunnan päätösehdotus:

Valiokunnan mietintö VaVM 9/2021 vp

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 63/2021 vp sisältyvän 1. lakiehdotuksen.

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 63/2021 vp sisältyvän 2. lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

tonnistoverolain 8 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tonnistoverolain (476/2002) 8 §:n 1 momentin 4 kohta, sellaisena kuin se on laissa 90/2012, ja
lisätään 8 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laissa 90/2012, uusi 5 kohta seuraavasti:

8 §

Tonnistoverotettava alus

Tonnistoveroa suoritetaan seuraavista pääasiassa kansainvälisessä meriliikenteessä olevista, strategisesti ja kaupallisesti Suomesta johdetuista, pääasiallisesti lastin tai matkustajien kuljettamiseen taikka hinaamiseen tai työntämiseen kansainvälisessä meriliikenteessä tarkoitetuista ja käytetyistä aluksista (*tonnistoverotettava alus*), joiden bruttovetoisuus on vähintään 100:

4) yhtiön tilapäisen ylikapasiteetin vuoksi, enintään kolmeksi vuodeksi ilman miehistöä vuokralle antama alus silloin, kun vuokralle annetun aluksen osuus ei ylitä 20 prosenttia yhtiön tonnistoverotettavien alusten bruttovetoisuudesta muut tässä kohdassa tarkoitettut alukset huomioon ottaen;

5) yhtiön ilman miehistöä vuokralle ottama ja merilain (674/1994) 1 luvun 1 b §:n mukaisesti suomalaiseksi hyväksytty alus, jonka se varustaa ja jolla se liikennöi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Lakia sovelletaan ensimmäisen kerran verovuodelta 2021 toimitettavassa verotuksessa.

2.

Laki

tuloverolain 69 ja 123 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tuloverolain (1535/1992) 69 §:n 5 momentti, sellaisena kuin se on laissa 946/2008,
ja
lisätään 123 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 1734/1995 ja 1425/2006, uusi 3 ja 4 momentti
seuraavasti:

69 §

Tavanomainen henkilökuntaetu

Edellä 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettuna etuna pidetään myös enintään 400 euron vuosittaista etua työnantajan tarjoamasta työntekijän omaehtoisesta liikunta- tai kulttuuritoiminnasta. Tässä momentissa kulttuuritoiminnalla tarkoitetaan käyntiä museossa, teatterissa, oopperassa, elokuvateatterissa, konsertissa, taidenäyttelyssä tai muussa vastaavassa eri taiteenaloihin liittyvässä tapahtumassa tai tilaisuudessa. Kulttuuritoimintana pidetään myös käyntiä tiedekeskuksessa tai urheilutapahtumassa taikka osallistumista ohjatulle toiminnalliselle taidekursseille. Kulttuuritoimintana pidetään myös urheiluun ja edellä mainittuihin eri taiteenaloihin liittyviä messuja. Lisäksi kulttuuritoimintana pidetään etäyhteyden avulla tapahtuvaa reaaliaikaista osallistumista edellä mainittuun toimintaan. Edellytyksenä on, että etu on ainoastaan työntekijän käytettävissä.

123 §

Sulautumisen ja jakautumisen vaikutus tappioiden vähentämiseen

Kuntien yhdistyttyä kuntarakennelain (1698/2009) 3 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla tai kunnan osan siirryttyä toiseen kuntaan mainitun pykälän 4 momentissa tarkoitettulla tavalla vastaanottavalla kunnalla on oikeus vähentää siirtyvän kunnan tappio tämän pykälän 2 momentissa säädetyn estämättä. Kuntayhtymien yhdistyttyä kuntalain (410/2015) 62 a §:ssä tarkoitettulla tavalla tai kuntayhtymien jakaututtua mainitun lain 62 b §:ssä tarkoitettulla tavalla vastaanottavalla kuntayhtymällä on oikeus vähentää yhdistyvän tai jakautuvan kuntayhtymän tappio tämän pykä-

Valiokunnan mietintö VaVM 9/2021 vp

län 2 momentissa säädetyn estämättä. Kunnan yhdistyessä kuntarakennelain 3 §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitettulla tavalla tai siirrettäessä kunnan osa toiseen kuntaan mainitun pykälän 4 momentissa tarkoitettulla tavalla taikka kuntayhtymän jakautuessa kuntalain 62 b §:ssä tarkoitettulla tavalla noudatetaan soveltuvin osin, mitä tämän pykälän 1 momentissa säädetään.

Ahvenanmaalaisten kuntien yhdistyttyä kommunstrukturlag för Åland -maakuntalain (Ålands författningssamling 2019:29) 3 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla tai kunnan osan siirryttyä toiseen kuntaan mainitun pykälän 4 momentissa tarkoitettulla tavalla vastaanottavalla kunnalla on oikeus vähentää siirtyvän kunnan tappio tämän pykälän 2 momentissa säädetyn estämättä. Ahvenanmaalaisen kunnan yhdistyessä kommunstrukturlag för Åland -maakuntalain 3 §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitettulla tavalla tai siirrettäessä kunnan osa toiseen kuntaan mainitun pykälän 4 momentissa tarkoitettulla tavalla noudatetaan soveltuvin osin, mitä tämän pykälän 1 momentissa säädetään. (*Uusi 4 mom.*)

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Lakia sovelletaan ensimmäisen kerran verovuodelta 2021 toimitettavassa verotuksessa.

Helsingissä 11.6.2021

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Johannes Koskinen sd
varapuheenjohtaja Arto Pirttilahti kesk
jäsen Anders Adlercreutz r
jäsen Vilhelm Junnila ps
jäsen Heli Järvinen vihr
jäsen Anneli Kiljunen sd
jäsen Esko Kiviranta kesk
jäsen Katri Kulmuni kesk
jäsen Merja Kyllönen vas
jäsen Pia Lohikoski vas
jäsen Raimo Piirainen sd
jäsen Sami Savio ps
jäsen Pia Viitanen sd
jäsen Ville Vähämäki ps
varajäsen Sari Essayah kd
varajäsen Lulu Ranne ps

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Ilkka Lahti